

KONSTANTIN
PRESLAVSKY
UNIVERSITY
SHUMEN

ШУМЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
“ЕПИСКОП КОНСТАНТИН ПРЕСЛАВСКИ”

ФАКУЛТЕТ ПО ТЕХНИЧЕСКИ НАУКИ
КАТЕДРА “КОМУНИКАЦИОННА И КОМПЮТЪРНА ТЕХНИКА”

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.т.н. инж. Христо Лалев Лалев – Факултет по технически науки - катедра „Комуникационна и компютърна техника“ в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, относно дисертационен труд за получаване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 5. Технически науки, професионално направление 5.3. Комуникационна и компютърна техника (Автоматизирани системи за обработка на информация и управление).

Автор на дисертационния труд: Емилия Радева Колева

Тема на дисертационния труд: „Автоматизирана система за оценка на устойчивостта на морски транспортни кораби”

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Съдържанието на дисертационния труд е изложено на 141 страници, структурирани в четири глави. Основен текст – 101, Брой на литературните източници – 103, Брой на фигурите – 37, Брой на таблиците – 6, Брой на приложенията – 1, Брой на публикациите по дисертацията – 4.

Списъкът на използваните литературни източници се състои от 103 заглавия на български, руски и английски език.

Темата на дисертационния труд е свързана с една от актуалните проблематики на безопасността на корабоплаването, което е от жизнено важно значение за морския транспорт. Факторите, влияещи върху нея са многочислени, но от първостепенно значение е обезпечаването на основните мореходни качества на кораба – плавателност и устойчивост. Все повече на преден план възниква необходимостта от възможности за текущата им оценка във всеки един наложен от обстоятелствата момент.

Предмет на дисертационния труд: Синтез на автоматизирана програмна система за оценка на устойчивостта на неповреден и повреден кораб на основата на описание на корабната форма и позволяваща директни

изчисления на непрограмирани предварително случаи на натоварване - продукт Тип 2.

Цел на дисертационния труд:

Разработване и създаване на методика, алгоритми и автоматизирана информационна система за оценка на устойчивостта на морски транспортни кораби, целяща подпомагане работата на командния състав при вземане на решения по време на експлоатацията на кораба..

Формулираните задачи, са дефинирани коректно и са реализирани в съдържанието на дисертационния труд както следва:

1.Разработване на методика за оценка на устойчивостта на кораба чрез създаване на диаграми на „гранична динамична височина на масовия център” и на „гранична динамична начална напречна метацентрична височина”, до най-малкия от реално възможните големи ъгли на крена: 40 градуса, индивидуалния ъгъл на заливане θ_v или θ_m , базирана на световния опит в нормирането, на устойчивостта на кораба, заложен в резолюция MSC.267(85) на ИМО.

2.Разработване на алгоритъм, който се базира на предложената методика.

3. Изграждане на автоматизирана система на основата на алгоритъма, даваща възможност за оценка на устойчивостта на кораба в процеса на експлоатацията му.

2. Степен на познаване на състоянието на проблема и интерпретация на литературния материал.

Извършено е задълбочено аналитично изследване в областта на съвременното състояние на съществуващите модели за изграждане на автоматизирана система на основата на алгоритъм, даваща възможност за оценка на устойчивостта на кораба в процеса на експлоатацията му.

На основата на проведеното литературно изследване са дискутирани по-важните проблеми и основни задачи за постигане на целта на дисертационния труд.

Докторантът е много добре информиран по разглежданата проблематика. Оценявам, че добре познава и творчески използва известните постижения в тази област. В подкрепа на това становище е приложената библиографска справка, където са използвани 103 литературни източника.

3. Съответствие на избраната методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд с постигнатите приноси.

Докторантът е възприел аналитичния подход за постигане на целта. На база на литературни изследвания и собствени анализи оценява и формира решения на поставените задачи за постигане на целта, като паралелно с това апробира предложените подходи.

Оценявам възприетите от автора подходи и предложените решения като правилни за постигане на поставените цел и задачи в дисертационния труд, което се потвърждава от постигнатите резултати.

Анализирани са съвременните тенденции за осигуряване на безопасност на кораба по посока на създаване на нови регламенти, както и разработването на програмни системи за оценка на поведението му в реални условия на плаване.

Приложен е математически модел за изчисление на хидростатичните и интерполационни криви на рамената на устойчивост на формата на кораба.

4. Приноси на дисертационния труд.

В резултат на изследванията в рамките на дисертационния труд са получени следните:

4.2. Научно-приложни приноси

Разработена е методика за оценка на устойчивостта на кораба чрез създаване на диаграми на „гранична динамична височина на масовия център” и на „гранична динамична начална напречна метацентрична височина”.

4.3. Приложни приноси

На базата на предложената методика е разработен алгоритъм на автоматизирана информационна система. Алгоритъмът е основа на създадения програмен продукт – автоматизирана информационна система за оценка на устойчивостта на морски транспортни кораби.

Автоматизираната информационна система дава възможност за работа в два режима: проиграване на случаи на натоварване на основа на предварително изчислената и запазена в програмната среда информация и работа в интерактивен режим.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката Емилия Радева Колева е автор и съавтор на четири публикации по темата на дисертационния труд изнесени на конференции в страната, една статия в сборник и един доклад на международен форум.

Във всяка една от тях се анализират различни аспекти от изследваната в дисертацията тема. Няма разлика между начина, подхода и анализа, който се прави в дисертацията и в представените научни статии. Това ми дава основание да приема, че дисертационният труд е самостоятелен творчески продукт, реализиран от докторанта.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът напълно съответства на съдържанието на защитавания дисертационен труд и от него може да се добие еднозначна представа за направеното научно изследване.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Докторантът представя дисертация, в която ясно се вижда добрата теоретична подготовка и доказани възможности за по-нататъшна изследователска дейност.

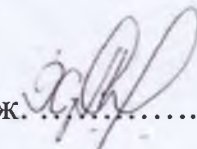
Това ми дава основание да отправя конкретни препоръки в областта на развитие на изследването свързано с идентификация на модела и верификация на индивидуалния ъгъл на заливане θ_v или θ_m .

Това е и предпоставка докторантът да продължи своите изследвания и да реализира повече самостоятелни публикации в тази област.

8. Заключение.

Докторантката Емилия Радева Колева притежава необходимата професионална квалификация, както и доказана компетентност в областта на анализа, синтеза и структурното и функционално моделиране. Създаденият графичен потребителски интерфейс в програмна среда Matlab дава възможност в интерактивен режим да се оценява устойчивостта на корабите в различни условия и режими на натоварване. Представеният от нея дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение за придобиване на образователната и научната степен „доктор“.

На основание на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ВВМУ „НИКОЛА ЙОНКОВ ВАПЦАРОВ“, както и предвид изложените по-горе аргументи, предлагам на научното жури присъждане на Емилия Радева Колева ОНС „доктор“ по научната специалност – „Автоматизирани системи за обработка на информация и управление“.

проф. д-р инж. (Хр. Лалев)

25.04.2017 г.

гр. Шумен